

... in septemana ...
... si dominica; in septemanele cu
... sabbatori inse numai de doue ori.

Prețurile pentru monarhia:
... unu anu . . . 10 fl. — cr. v. a;
... diumetate de anu 5 " — " "
... unu patrariu . . . 2 " 50 " "
Pentru Romania si strainetate:
... anu . . . 30 franci;
... diumetate de anu . . . 15

ALBINA

*Prenumeratiuni se facu la si pren onto
... corepondenti ai nostri, la tote postele, si
... de o dreptulu la Redactiune, Stationsgasse
Nr. 1. unde sunt a se adresá tote cele
... privescu foia. Cele nefracate nu se pri-
... mescu, cele anonime nu se publica.*

*Pentru anuncie si alte comunicatiuni de
... caracteru privatu, se respunde câte 6 cr. de
... linia; repetirile se facu cu pretiu scadiutu.
... Tasea erariala de 30 cr. v. a. pentru
... o data, se anticipa.*

Putare de prenumeratiune la „Albina,”

... pre patrariulu alu II-lea, ce se
... epu cu 1. aprilie, unde ni espirara peste
... de abonemente.

... Pretiurile si conditiunile se vedu in
... tatiulu foii.

... Pentru mai usiora orientare a celor
... spectivi, insemnamu, ca adresele dom-
... loru, ale caroru prenumeratiune espira
... diu'a de 31 martiu a. c. sunt notate cu
... r'a M. mare. Rogamu deci a grabi cu
... nuarea innoirii de prenumeratiune,
... p. de prenumeratiuni noue.

Redactiunea.

Insciintiare

*... mailoru deputati la Sinod. epar. din Ca-
... ransebesiu.*

Din partea mai multoru domni deputati ni
... ere a publica, cumca este de celu mai mare
... esu, ca toti p. t. dd. deputati deja pre
... ineca la 11 ore nainte de mediadi se fie in
... ansebesiu, ca astfelu inca in acea di Si-
... lu se-si pota incepe activitatea formale,
... candu mandatele si constituindu-se, apoi
... tienundu o conferintia asupra celoru de
... tu difele venitorie, pentru ca tote se se
... deslegá cu inlesnire, promptu si in cea mai
... armonia, de ora-ce obieptele sunt multe
... ravi, ér siedintiele, dupa esperiinti'a tre-
... lui, si asiá nu se potu continua mai multu
... 3-4 dile!

Din insarcinare:
Redactiunea.

Budapesta, in 19/4 aprilie n. 1876.

Ochii domniloru magiari sunt atien-
... in tempulu de astadi mai multu casi
... candu spre Viena, caci ieri se re-ince-
... a consultările intre ministrii magiari si
... triaci asupra cestiunilor cardinali con-
... verse, si astadi-mane au se se íee otariri
... nitive sub presidiulu Majestății sale, du-
... ce consultările intrerupte sambata nainte
... pasci au dusu cu greu mare pan' la
... atatarea diferintiilor! ér de aici nu
... potu face nici unu pasiu mai departe,
... vindu nici din o parte a se lasá la
... concessiuni. In urm'a aceloru consultări éta
... cam cum ésa, cum se ascute cestiunea:

*Tisza si cu ai sei redica pretensiuni
... atatu in privinti'a tarifelor, catu
... privinti'a tractării articiloru de con-
... nu, precum specialmente si incatu pen-
... infiintierea unei banche nationali magia-
... nse Auersperg si cu ai sei tiene mortisiu
... respingerea pretensiuniloru magiare,
... langa tote amenintiările lui Tisza.*

Apoi de aici se nascu feliu de feliu de
... binatiuni si deductiuni. Astu-feliu ma-
... ti din a loru parte amenintia cu pare-
... dualismului si adoptarea uniunei per-
... la, adeca cu totalea separare de Aus-
... politicamente si fiantialmente. Dar
... loru nemti nici ca li pasa, bag-séma sciu,
... magiarii prin nebuniile loru de 9 ani au
... tu si s'au demoralisatu, incatu nu mai
... avé nici curagiulu, dar nici potinti'a

de a se separá de Austria. Ér facia de acé-
... st'a, crediendu magiarii ca nemti de peste
... Laita s'era dóra concessiuni dela alu mi-
... nisteriu, ce ar urmá celi libérale-tiszaijanu,
... se grabescu din tote partile, chiar si din
... cele opusetiunali, a face declaratiuni so-
... nore si positive, ca nu *existeste sub ceriulu
... Ungariei barbatu, cu casu patriotisnu in
... peptu, care se fie plecatu pe cutedie tocmai a
... face neamtiulu in acésti, causa concessiuni
... mai mari, de catu pe carele pote face Tisza.*

Noi n'avemu se se amestecamu in
... treb'a domniloru nemti magiari; nici ca
... dau ei ceva pe vocea nostra, precum apoi
... nici noi nu damu nemtu pe seriozitatea
... loru si si mai pucinu pe mintea si patrio-
... tismulu loru, sciindu noi ca tote argumen-
... tele si afirmatiunile loru sunt „humbug,”
... nici ca staruindu ei la labele monarchiei, a
... tierelor si poporeloru, si numai la lacomi'a
... si lupi'a loru, din colu neamtiulu, din
... coce de Laita a oligarchului magiaru. Dar
... in aceste momente, in cari votulu Monar-
... chului are a decide, daca ni s'ar cere sva-
... tutulu, noi am dice MSale francamente:
*Ceremu se consideri tierelasi poporele de din
... coci si de din colu de Laita de egalmente ale
... Tale si se le amministrica pe atari, nici pe
... un'a paria favorindu si nici pe cealalta in-
... greunandu peste dreptate un'a fiindu legea,
... un'a patri'a, un'a credinti'a si tendinti'a po-
... litica de sus pana dios: tota caus'a de certa a
... disparutu. Se pote asiá, suntemu capabili a
... ne acomoda asiá: bine; nu se pote, nu sun-
... temu capabili de acésti'a, si voi'a si potes-
... tatea suprema majestatea nu este in stare
... a ne constringe la acésti'a: atunci or'a ul-
... tima a Monarchiei abisburgice a batutu!*

Astu-feliu cugetamu noi, ast'a este
... pro gram'a politica si finantiaria a nostra,
... nu de ieri si de alalta ieri, ci de multu,
... si ea totu mai tare se confirma prin eve-
... neminte. In ea essiste unu adeveratu pa-
... triotismu, superiore humbugului domnescu
... de astadi.

Scirile mai noue ce ni aducu foile
... dom niloru despre decursulu conferintiiloru
... din Viena sunt pre deplinu nemangaiato-
... rie. Se telegrafedia adeca din Viena, ca
... conferintiele de ieri si astadi, intre mi-
... nistrii austriaci si magiari, n'au dusu la
... nici unu resultatu, despre ce reportá fie-
... care parte MSale, ér ministrii magiari
... es pun endu-si totu de odata pretensiunile
... minim ali, mane vor se se intorca acasa,
... for a a fi ispravitu ce-va!

Diet'a Ungariei* mane si-reincepe sie-
... dintiele, si dupa cum ni spunu foile dniloru,
... in decursulu acestei septemane se va incepe
... desbaterea asupra impartirii ca-
... nicipieloru; de asemenea se medra, ca guver-
... nulu va presentá Dietei, totu, decursulu ace-
... stei septemane, unu reportu in re resultatu
... conferintiiloru din Viena.

Buletinulu off. in m. de dominica
... trecuta publica o ordinatiune ministeriale, prin
... carea éra si stergu 22 tri. alie, si anume
... dela 31 maiu a. c. inceta au jbnaliel din:
... Ajudu, Siemnitiu, Sambata, Siolna, Baia,
... Altenburg-ulu ung., S. Gotard, Gyöngyös,

Homona, Caréii-mari, Baia-mare, Simleulu-
... Selagianu, Macáu, H. M. Osiorheiu, Borosiu-
... Ineu, Baia-de-Crisiu, Oravitia si Versietiu,
... ér dela 30 iuniu a. c. inceta cele din: Si-
... ghisiora, Mediasiu, L. Snu-Nicolau si Cabi-
... nulu-inferiore, impartindu-se teritoriile tutu-
... roru acestora la trebunaliel invecinate. —

Vaietele asupra perderii tribunaliiloru
... au si inceputu a resuna si de asta-data din
... tote partile; nici nu e mirare, candu se scie
... ca economiele ne'nsemnate, ce face statulu
... prin aceste reduceri, nici pe departe nu
... ajungu la perderile ce se casiuu tienuturi-
... loru de pe unde se stergu tribunaliel. Dar
... ce se faci, daca politic'a, ce ne ruinedia de 9
... ani, nu gandese la binele poporului si a
... tierel!

In Romania n'a isbutitu incercarea de a
... se forma noulu ministeriu cu dlu G. Vernescu.
... Caus'a fu, caci Domnitoriulu din capulu locu-
... lui ceruse ca dlui I. Bratianu se nu i se deé
... ministeriulu de interne, ér dupa ce se fece
... acésti'a, pretinse modificari in list'a presentata,
... si anume ceru ca dlui D. Sturdia — carui-a
... se dede ministeriulu de finantie — nici se
... nu intre in cabinetu, precum de asemenea
... nu se invoi a primi la ministeriulu de res-
... belu pe dlui I. Bratianu, desi acésti'a primise
... acéstu ministeriu numai ca transitiune pana
... la gasirea unui militariu, care se imparte-
... siesca opiniunile ministeriulu oposetiunii in
... cestiunile amministrative si de organizare.
... Astu-feliu apoi dlu Vernescu, — care com-
... pusese unu ministeriu din barbatii cei mai
... insemnati ai Romaniei, precum M. Cogalnic-
... ceanu la esterne, I. Ghica la justitia, Mano-
... lache Costache la lucrările publice, E. Sta-
... tescu la instructiune, — nepotendu face con-
... cessiunile cerute de Capulu statului, si-de-
... puse mandatulu.

In urm'a acestora Domnitoriulu a in-
... sarcinatu cu formarea ministeriulu pe gen.
... Florescu, carele — luandu asupra-si minist-
... teriulu de resbelu si interne — compuse
... urmatoriulu ministeriu: gen. Tellu la finan-
... tie, Vioreanu la justitia, Cornea la esterne,
... Orescu la culte si instructiune, gen. Gher-
... ghelu la lucrările publice.

Acestu ministeriu inse cu greu se va poté
... sustiene, ne-avendu majoritate in corpurile
... legiuitore, cari su-conchiamate la sesiune
... straordenaria pe 27 l. c.; se vede a si fi unu
... ministeriu de transitiune.

Scirile mai noue din si despre Oriente
... sunt din cele mai neliniscitorie. De o parte
... in Herzegovina dupa espirarea armistetiului
... se incepura de nou inimicitiele, reportandu
... crestini mai multe invingeri partiali; ér de
... alta parte in Bosnia rescol'a se afirma de
... totu mai bine organizata, dispunendu rescu-
... latii, la nru peste 10,000, pana si de mai
... multe tunuri, precum apoi nisundu a se
... pune in legatura cu cei din Herzegovina. Ér
... facia de acestea, Herzegovinenii credu, ca
... principele Muntenegrului, dupa ce elu medi-
... loci armistetiulu, prin care se dede turcului
... tempu se se mai intaresca, acuma in curendu
... va se repare gresiel'a, nu numai dandu-li
... loru ajutorie pe sub mana, dar chiar pasindu
... pe facia in actiune; de asemenea Bosniacii
... afla, ca Serbia celu multu pan' la Sany-
... Georgiu are se intre in actiune. Si aceste

speranție întărescu tare pe resculati, mai alesu sunandu-se ca pozitivu, că Serbia va se între în acțiune câtu ce va vedé, că rescolatii reporta mai multe invingeri asupra turcilor; tocmai de aceea apoi resculatii si-si încorda acú tote poterile.

O telegrama mai noue din Constantinopole ni spune, că Mouhctar-pasi'a, mergendu la ordinu cu trupele sale cătra Gacico pentru a scapá Nicșiciulu încun-giuratu de insurgenti, în mersulu seu avú multe loviri cu resculatii, în a carora parte luptara si 7000 de ostasi regulati si bine-organisati ai principelui din Muntenegru; astu-feliu dara se vede că principele Nechita a pasitu dejá în acțiune contra turcului!

O voce straina, dar competente, despre virtutea militara a Romanului în armat'a Austro-ungara.

„Pecátu de eminente ostasiu este Serbulu, pe atátu de pucine virtuti militari posiede Romanulu: ast'a-i cunoscutu prea din destulu, mai alesu în armat'a austriaca . . . Regimente romanesci n'au seceratu nici candu lauri contra neamicilor; ast'a o scie tota lumea.“ — Aceste cuvente nedrepte am aretatu în nrulu 30 a foiei nostre că le-a scrisu unu dnu I. v. W. în latit'a gazeta de Augsburg, si acolo am adausu: „Noi suntemu convinsi, că cetindu aceste cuvente ori-care oficiariu, bine instruitu, din armat'a austriaca imperatesca, va eschiamá cu indignatiune: „Autoriulu este séu unu ignorante séu unu ciarlatanu, séu ambele împreuna!“ Venimu acú a publicá aici o corespundintia din Castriferiu, carea ni impartesce judecat'a unui strainu, si inca croatu, despre virtutea militara a Romanului. Atragemu deci atentiunea publica asupra acestei corespundintie, carea facia de nedreptatirea ce ni se fece în „Gazet'a de Augsburg ni comunica judecat'a competente a unui strainu despre virtutea militara a Romanului în armat'a austro-ungara. Éta deci corespundintia de sub întrebare:

Eisenstadt, în 5 aprile 1876.

„Poterea armata a ori-carui statu reprezenta în modu eminentu poterea de viétia a poporului din care a esitu. — Ostasimea de nationalitate romana, reprezenta poterea de viétia a poporului romanu.“

Purcediendu din acestu punctu de vedere, voiú se comunicu publiculu romanu ceva despre regimentulu alu 50 de infanteria romanu, cu numele de *Baden* si cu simbolulu „*Virtus Romana Rediviva*.“

La finea lunei trecute veni aici din Siopronu multu meritatulu si respectatulu nostru colonelu *Georgiu Murgici*, de nationalitate croatu, pentru de a inspiciá batalionulu alu II. a acestui regimentu, care se afla aici în garnisiune; e de însemnatu adeca, că batalionulu I. d' impreuna cu comand'a regimentului (Stab) se afla de presinte dislocatu în Siopronu, alu II. aici, ér alu III. în Posionu.

Mai antaiú essaminá dlu colonelu companiele un'a dupa alt'a din tóte obiectele militari prescise pentru semestrulu scólei teoretice de érna, si suprinsu fiindu de respunsurile cu deplina cunoscentia si precise — pona si din geografia, fisica si mesurile metrice — a ostasiloru romani, doná pre mai multi cu sume mai mici de bani, esprimendu totu odata multiamita sa zelosiloru si neobositoru dni oficiari pentru progresulu frumosu.

Bravii Romani ardeleni dederu deci si cu acést'a ocaziune, ca în totu de-a-un'a, probe de perseverantia intru implinirea detorintieloru de ostasi, dovedira si acú că Romanulu pururia a sciutu se implinésca tóte ordinele mai mariloru sei, fie fostu acelea câtu de gravi si stricte, numai se fie date în sensulu

legiloru; se aretara în fine si de asta-data, ca în totu-de-un'a, demni de onorificulu simbolu „*Virtus Romana Rediviva*“ care l'a datu acéstui regimentu imperatulu Iosifu alu II. candu l'a scose mai antaiú în contra Turciloru, declarandu pe ostasii Romani de descendentii ai legiuniloru Romane si asecurandu-ii totu odata că sub imperiulu seu va fi „*Salva Romuli Parva Nepos*“.)

Dupa ce se bucurá dlu colonelu de progresulu ostasiloru romani în cele teoretice, ordoná trei marsiuri grele, în trei zile urmátorie dupa olalta, sub asistintia dsale. Tóte trei marsiuri se poteau cu dreptu cuventu numi grele, de óre-ce la tóte trei porniramu desdemantia si avendu numai 3 óre pausa, abiá sér'a la 10 óre re-întrseram în casarma. Si romanii nostri cu adevrata virtute militara, cu voia si bucuria calcaru drumulu ce se întindea lungu înainte loru.

Alu doilea marsiu greu lu-avuram spre Siopronu si naintandu pona la diumetatea drumulu între Siopronu si Eisenstadt (circa 20 chilometre) ne înteluram cu I. batalionu cu care, dupa ce ne întemina cu music'a prin nationalulu „*Marsiu alu unirei*“, ne întruniram în castru liber.

Ací dnulu colonelu *Murgici* dede dniloru oficiari unu prandiu ostasiescu de câmpu, éra fecioriloru le dede pane, clisa si vinu. Cu acést'a ocaziune tienú dnulu colonelu mai multe toasturi, inchinandu primulu pocalu pentru Monarchulu si Prea înalt'a-i familia, ér alu doilea pocalu lu-inchiná pentru iubitolu si eroiculu seu regimentu romanu, dicendu între altele: „*Mi-tienú de cea mai mare onóre a stá în fruntea unui regimentu, carele mai bine de unu seclu, adeca dela întemeierea si formatiunea lui din anulu 1763, si pona astadi, a datu celea mai eminenti probe de credintia, de bravura, de perseverantia neinduplicateata si de ascultare; carele de atatea ori a trecut cu mare gloria preste multe campuri de batalie, calcandu sub petiúra pre inamiculu patriei si a tronului, încátu fiii acestui regimentu se potu numi cu mandria descendentii anticelorlu legiuni si colonie ale Romei; de a carui istoria suntu legate multe fapte de barbatia, bravura si eroismu, si carele în totu-de-a-un'a a fostu gat'a, — si sum convinsu că va fi si de ací înainte, a-si versá sangele si a-si dá viétia pentru patria sa si monarchulu seu; — me simtu ferice dicu, a stá în fruntea unui regimentu carele pórtu cu mare mandria la drapelulu seu medali'a de auru pentru fidelitatea si constantia sa, uniculu decorotu astu-feliu în tóta armat'a.* Inchiaiu deci eschiamandu cu fie-ertatulu colonelu si fostulu bravu comandante alu acestui regimentu, *Carolu Schweiger*, cadiutu la Custoza în 24. Iuniu 1866: „*Simbolulu vostru se fia celu care a fostu si a mosiloru si stramosiloru vostri. Totulu pentru patria, totulu pentru imperatu. Lorú se pastrámu iubirea si credintia nostra pona la mórté! Sè traiesca Patria! Sè traiesca Imperatulu!*“

Fetiorii erupsera în strigate „*Sè traiesca Imperatulu!*“ Dupa acést'a esecutá music'a „*imnulu imparatescu*“, ér „*Corulu vocalu a ostasiloru romani dela alu II. batalionu*“ intoná sub conducerea bravului serginte *Maceveiu Sav'a* „*Deascéptate romane*.“ Corulu vocalu a ostasiloru intoná mai incolo, spre marea placere a dlui colonelu si în genere a dloru oficiari, mai multe canturi nationali si poporali, precumu: „*Hor'a unirii*“, „*Ce e patri'a romana*“, „*Gondol'a*“, „*Marsiuulu lui Iancu*“, „*Veacuri triste ntunecóse*“, „*La bordeiu cu crucea înalta*“ si altele. În fine mersera doi

*) *Salva, Romuli, Parva, Nepos* sunt numele de la patru comune romane din districtulu Naseudu, cari comune si-au capetatu acele nume cu ocaziunea organisării acestui regimentu la anulu 1763, si cari nume, cuprinse în o sentintia, semnifica: Stranepotii colonieloru romane nu potu peré, căci suntu salvati.

suboficiri si multiamira în numele tuturor ostasiloru romani, dela acestu regimentu dnulu colonelu *Murgici*, pentru simtiemintu manifestate si simpatia sa facia de natiunea romana.

Dupa aceste credu a casianá bucuria onoratului publicu cetitoriu a pretiuitei „*A bine*“, déca cu acést'a ocaziune voiú însemna la acestu locu numele domniloru oficiari romani, cari se afla de presinte în acestu regimentu. — Se afla adeca dnii: locotenentulu colonelu *Iosifu Velicanu* de Boldog-Mezó, pitanii: *Borgovanu, Bihoiu, Zegreanu, D. mide* (în institutul geografinu în Vien'a.) *Cosgari'a*; supra-locotententii: *E. Margineacu Anculea, Iliesiu si Sandulu*; locotententii *Aldea* alias *Popa* de Coman'a de Josu, *Puru Dragoiu, Nicóbra, N. Margineanu* si *Maceveiu* (în reserva) si aspirantulu de oficiari *Sab*. De nationalitate serba suntu: dnii majori *Miletici* si capitanulu *Stoicovici*; cei-alalti de oficiari suntu parte croati si boemi, parte nemci si putieni italieni, dar toti iubitori de dreptu si scutiti de ura nationale. —

Apoi inca un'a. În tomn'a anului trecut tramise multu meritatulu si demnulu colonelu în pensiuene, dnulu *D. Ursu*, 16 teneri romani din districtulu Fogarasiulu la acestu regimentu, cu scopu de a imbratiosia statulu militar si de a se prepara fiitori oficiari.

Unu faptu de mare recunoscentia de partea fie-carui sufletu de romanu cu inimă romana. Dintre acesti 16 teneri se afla 10 institutul de cadeti din Posionu, ér 6 în cel din Sibiu.

Inchiaiandu corespundintia-mi presintu nu potu a nu aduce în numele tuturor romniloru de la acestu regimentu multiamita publica demnulu dnu colonelu *Murgici*, pentru simtiemintele curate si simpatia ce nutresc pentru natiunea romana, asecurandu-lu totu odata, că pona va stá în fruntea acestui regimentu romanu unu astu-feliu de comandant care va sci se-i respectedie onórea nationala, pona atunci ostasiulu romanu va fi stare a trece prin focu si prin apa, a-si versá sangele si a-si sacrificá viétia pentru Monarchulu si Patria sa. —

M. A.

Romania — regatu!

Diariulu vienesu „*Deutsche Zeitung*“ scrie în nrulu seu 1535 din 11 l. c. că la cetatea principelui *Carolu I.* se se nutrésca odata aspiratiuni mari, facendu-se tóte pretirile pentru ruperea si a celorlu din urma gaturu a Romaniei cu Turcia, prin denegar tributul si dechiararea Romaniei de stá suveranu, cu rangulu de „regatu.“ Atátu armata accelerata a tierii, câtu si apropiarea primulu cătra partidulu nationale-liberale de că ar fi începutulu realisării acestui planu.

Nici la asta ocaziune inse diariulu nostru nu póte lasá a nu batjocuri pe Romania cea ce se pare a stá la ordinea zilei în diartia nemtio-jidovésca. — Elu scrie adeca „*Politicii romani sunt portati de o ambitie extraordinaria. Ei visédia de o mare Dacia Romania de la Tisa'n Marea-négra, în caru totu insulu din densii va ocupá dieci de parturi si demnitati cu venituri grase, si va poaduná nenumerata multime de galbeni.*“ Surd'a ideia a acestei amestecature de Slavi si Celti (?) de a-si trage originea de la manii antici, li dá poterea de a nutri astfel de aspiratiuni, a caroru reprezentanti sunt press'a romana, ministrii, generali si alti batali însemnati romani. În mas'a poporului inse, aceste aspiratiuni inca n'au strabatut Tieranii romani, cei de abiá de câti ani eliberati de barbar'a iobogfa, sunt cu mult mai apatici si tempiti, decâtu a se poté sufleti pentru astfeliu de aspiratiuni gridoase. Ei nu cunoscu alt'a, decâtu instinctele mai de diosu, si o ura în contra tuturor cari stau materialminte mai bine decâtu, dar deosebitu ei urescu pe jidani si magi

Romanii inse nici candu n'au fostu resboinici, si nu se vor insufletii nici de astadata pentru infiantarea cu arm'a a unui mare statu nedependinte!

La cetirea acestoru varsari de mania nemptio-jidovesca, noue ni cade in minte dic'la Romanului: „de cine nu-ti e frica, nu te dore capulu;“ si „de unde nu e focu, nu esa fumu.“ Sè fimu deci cu luare a minte, caci la tota templarea Orientele in curendu trebue sè fie teatrulu a mari eveneminte! —

Causele marei morbositati a soldatului romanu in armat'a austro-ungara.

Soldatulu romanu din armat'a austro-ungara suferu de multe si grele morburu. Este acest'a o asertiune forte triste pentru noi; dar cauta sè o recunoscemu de adeverata, caci statistic'a ni o dovedesce de adeveru. Candu facemu inse acest'a, trebue totu de odata sè ne intrebamu, ca ce pòte fi ore caus'a?

Constitutiunea fisica a Romanului nu pòte fi, caci Romanulu dela natura e robustu si am aretatu si statistice in nrulu trecut, ca valoarea fisica-militare a Romanului este din cele mai insemnate. Unde sè fie deci caus'a?

Este sciutu ca Romanulu a casa da cu un'a cu doue, elu nu pre cade in boale dese si grele; de ce inse nu e asià si in armata, potemu usioru precepe si deduce, de omu comparà p. e. pe Neamtiu si pe Romanu cum li sunt traiulu si indatenarea a casa, si apoi reflectandu cum li su aceste a armata.

Scimu, ca Nemtii se ocupa deosebitu cu industria, prin urmare, juca deosebitu cu multu timpu — nainte de a fi inrolati la militia — totu prin fabrica, cene, lucratorie si orasie; pe aci ei se deprinda deci atatu la multe regule restringetorie de libertate, catu si a nu fi totu printre ai sei, precum apoi peste totu cu aerulu infectatu. Ora de aceea multe tinenturi locute de Nemtii sunt si dela natura forte nesanetose, ceea ce areta si multii cretini, gusiati si tuberculosi de prin Saleburgia, Stiria superioare, Austria superioare si inferioare; apoi pe langa aceste Nemtii traiescu acasa cam reu. Din aceste cause provine apoi pucin'a aptitudine fisica-militare a Nemtiloru, ceea-ce se vede in numerulu micu de recruiti nemti dupa cum s'a aretatu in nrulu precedente a acestui diariu. Dar totu de aici urma, ca — fiindu deprinderile traiulu tenerului neamtiu, mai nainte de inrolati, multe asemenea cu vietii militare — cati Nemtii au remasu odata sanetosi si apti pentu militia, acei-a apoi sunt oceliti si nu se dau un'a cu doue boleloru, mai alesu ca ei vinu a fi transportati prin tinenturi inca mai sanetose decatu cele pe unde traiera nainte de inrolare, ceea ce firesce ca li priiesce multu!

Nu este inse totu asià si cu soldatulu romanu. Romanulu s'ocupa acasa deosebitu cu economi'a de camu seu de vite, si peste totu petrece in aeru liberu prin muntii, vâile si campele cele sanetose ale Daciei; pe aci se deda elu la aeru curtu si la o nedependintia mare in ocupatiuniloru deprinderile, traiulu si imbracamentea sa, se deprinde la unu traiu bunisioru, cu manca naturala nesticata prin rafineria si cu apa cristalina sanetosa, si se invetia a fi totu printre ai sei. Cu intrarea in statulu militar insinceta deprinderile si modulu de vietuire Romanului. Mai antaiu recrutulu romanu e transportatu prin regiuni nesanetose d. e. prin Austria, Galitia etc.; pe aci e bagatu in casarmele cele intunecose, umede, necurate si peste totu ruinate de sanetate. Vine apoi disciplin'a de feru, ce i rapesce tota nedependintia in ocupatiunile lui personale si in tote deprinderile sale; èr langa aceste, catu de reu i priiesce uniform'a, ni o spurcandu cu duosia insusi soldatulu romanu neamtiule, cum meanta: „F. . . . mortii acamiule, cum meantingu curele etc.“ Pe langa aceste mai use pe soldatulu romanu

si menagea cea rea si nesuficiente, caci pe candu in unele state europene capeta soldatulu de trei ori fertura la di, pe atunci in Austria capeta numai odata, si precandu portiunile de carne in Romania sunt de 40, in Serbia de 32, in Fracia de 30, in Anglia de 38 etc., pe atunci in Austria sunt numai de 14 decagrami. Si mai sus de tote storce pe soldatulu romanu precerea intre straini si sub comanda intr'olimba straina lui; astufeliu apoi dorulu de ei, dorulu de cas'a-sa, de satu-so, de tinentulu seu, — unde s'a nascutu si-a crescutu in multe dile de suvenire placuta, — subsepa fete sanetatei soldatului romanu, si dora mai multu de catu tote alte necasuri si strapatie stasiesci i strobescce poterea si-lu face dispusu la morburu dese si grele.

Pe langa acesti dora s'ar mai potè insira intre causele morbositati soldatului romanu in armat'a austro-ungara si aceea imprejurare, ca medicii militari nu-si prea facu scrupuli la asantarea Romanului, ci inroledia pote si de cei mai pucinu sanetosi, cari firesce ca intre necasurile ostasiesci se bolnavescu mai iute. Apoi mai contribue pote la morbositatei soldatului romanu si imprejurare, ca elu pana e sub arme, printre straini si in necasuri, nu prea capeta ajutorie de acasa, ca sè-si mai aline necasurile, pe candu parintii soldatiloru nemti, chiar si cei mai seraci, trametu fecioriloru loru ceva banisiori la fie-care luna.

Aste din urma inse nu-su cause principali, ci cele mai nainte insirate sunt cele de frunte, si tocmai de aceea nu avemu de a ne mira, ca vigorosulu romanu suferu de multe boale, pe candu cosmopolitii de Nemti, Cehi seu Slovaci nu asià. —

Cernauti, martiu 1876.

Nu credu sè fie vr'unu omu luminatu, care sè nu fie petrunsu pana in renunchi de adeverulu, ca precum tenerimea este viitorulu, asià viitorulu fie-carui poporu aterna deci dela crescerea si instruirea ce si-da fiiloru sei. Nu-i lipsa a dovedi acestu adeveru, fie-care pagina a istoriei ni-lu areta in tota deplinetatea sa, si lu-sustiene prin nenumerate esemple eclatanti.

Facia de aceste inse ni este detorinti'a sè nu scapamu nici odata din ochi, ci cu tota atentiunea sè urmarimu crescerea si instruirea ce se dà teneretului nostru, in scolele nostre publice. Ast'a este de lipsa parte pentru a constata direptiunea buna, parte pentru a infera defeptele; din ambele casuri ni se imbia folose mari, daca vremu sè lucrâmu cu serio-sitate pentru unu viitoru mai buna a Romaniei, peste totu. Sè facemu deci totu ce potemu in asta privintia, firesce fie-care dupa poteri si si numai in parte, daca peccatele trecutului nostru au servitu reutatei eustice a poteriloru europene intru a ne impartii între sene casi judeii hainele lui Christosu.

S'a scrisu in acestu diariu multisioru despre scolele romane din Bucovina, atatu rurali, catu si medilocie; credu ca se va mai bate ferulu si omeni de bine se vor grupà si consolidà si vor si pune la cale imbunetateirea scoleloru rurali si medilocie de la noi. Un'a inse nu s'a atinsu pana acuma; pòte chiar cu intentiune, desi aci nu credu a fi la locu consideratiuni de oportunitate, fiindu adeca aci vorb'a de facultatea teologica, de carea trebue sè grigimu ca de ochii din capu, caci aici se formedia naturalii si nemedilociti luminatori si conducetori ai poporului.

Mai nainte studentii in s. teologia erau chiar casi intr'o prinsoria babilonica, caci fiindu mai toti sermani, erau avisati la vietii de convictu, èr aici erau patru ani de dile maltratati prin regule casnice ce sufoca ori ce desvoltare spirituale si corporale; lucru firescu apoi ca de aici esiau numai ca nesce umbre si si ca atari mai multu instrumente in manele despotismului.

De candu cu infiantarea universitati cer-

nautiane e dreptu ca s'a cam schimbatu lucrulu. Studentii in s. teologia potu acu sè guste mai multu aeru liberu, cercetandu dupa ordinea disciplinare ore oblegate si neobligate si pe la alte facultati; prin ast'a apoi castiga multu si din contactulu cu studentii de pe la respectivele facultati. Si nu numai atata. Venerabilele consistoriu metropolitanu binevol a li concede a luà parte ca membri ordenari la societatea studentiloru dela universitate, „Arberosa;“ din acestu favoru multu potu deci sè profite, si credemu ca vor si profità.

Facia de aceste inse multe ar fi de doritu inca, dar mai cu sèma doue. Antaiu ar fi adeca de lipsa ne-apatatu, ca ordenea casnica din seminaru sè se modifice, caci asprimea ei astadi e cu atatu mai sentita, cu catu ca teologii vinu mai adese in atingere cu studentii liberi ai universitati; apoi prin ea — dupa cercustarile de acu — nu se ajunge decatu dora chiar contrariulu dela ce se intentiunea si peste totu torturarea si de aici debilitarea corporale a seminaristiloru. A dou'a ar fi, ca dnii profesori dela facultatea teologica — nu numai unii, ci cu totii — sè deprinda pe teologi mai multu in manifestarea vointiei si pareriloru loru proprie, si sè nu nisuiasca — mai alesu unii — a-ii tienè totu in sclavagiu spirituale prin aceea ca sufoca in ei totu sentiulu de ambitiune si li impunu supunere orbesca; acestu cerere este cu atatu mai momentosa, cu catu ca dela implenirea ei potemu cu tempulu contala o lucrare a preotimei contra asupritoriloru nostri, èr din contra, teologii dedati totu in supunere orbesca, ca preoti devinu sclavi asupritoriloru nostri, contra caror'a n'au curagiulu nici candu a se apera nici pe sene, nici turm'a loru!

Credu, ca cei chiamati vor binevol a luà in consideratiune aceste observari facute in interesulu viitorului nostru; peccatulu va cade asupra celoru vinovati. —

L. Panciova, domineca florioloru 7

De prin mai tote tinenturile romane am cetitu in pretiuit'a „Albina“ sciri cu vire la scole; unele — mai alesu din Bucovina — nu ne pre imbucurara, dar apoi reportu despre infiantarea ici de fundatiuni scol. c de reuniuni invetiatoresci, si mai aiurea detienerea de essameni cu succesu etc. ni nara multa mangaiare sufletesca. Fac aceste inse mare dorere sentiramu, vedea ca de prin partile nostre nu se reporta nemi desi vai ce multe ar fi de scormonitu.

Multi vor fi, cari sè credia, ca dora bue sè ni marga pre bine si in marea indelire dora chiar uitamu sè spunemu lumenesci despre starea scoleloru dela noi; alesu vor fi traindu in asta credintia ceiru sci, ca scolele nostre au fost in stare va sub stepanirea militare. Pòte sè credia si ca stepanirea magiara ni-a tempitofr-sentirile si ni-a pusu calusi in gura! Chiaaceea vinu sè spunu in parte unele dpre starea scoleloru dela noi.

De pe la noi ar trebui sè resune elimi-mai imbacuratorie sciri despre adeverata gresu, caci starea scoleloru in sene luata, indestulatoria, de-ora-ce pe la noi mai care comuna sunt cate duoi si si trei tori cam bine dotati, precum si edificatutu dupa tote recerintiele si indiestrate si rolocele de lipsa la instruire. Tote sunt inse remasitie dela stepanirea ca tistica militare.

Dar de candu cu stepanirea ce fatutiunale si liberale a Magiariloru, totu remase de sub militia bunu, incepe a ca pre asià si cu scolele. Am ajunsu adecintia nici nu mai essistu autoritati scolari, nienu s'a desfiintiatu graniti'a, si asià nin naintea pravighiedia si nu se ingrisesce de starii scoleloru nostre. Caus'a este poporuscia inca, ca care scola are sè fie con si carea comunale, si apoi de aici ni Serbii

toritate nu se ingrisesce de ele. Pana candu inse totu asiá?!

Dar óre unde jace vin'a? — Eca se o spunu prin unu essemplu.

Ven. consistoriu din Caransebesiu esmise sub 13 dec. 1874 nr. 343 una cercularia cátra comunele din fost'a granitia militare, prin carea le provoca, cá daca ar doir care-va din propriulu seu indemnú sè-si tiena caracterulu confessiunale alu scolei sale, atunci sè deè in asta privintia o declaratiune formale. Este chiar unu anu, candu in comun'a Usdinu s'a convocatu la dominec'a floriteloru sinodu parochiale straordenariu in acéstasi cestiune, si cu unanimitate s'a dechiaratu scol'a din asta comunitate de scola confessiunale. Declaratiunea formale in asta privintia, amesuratu ordinatiunii consistoriali, s'a tramesu in data parintelui protopopu in Panciova, spre a fi naintata la venerabilele consistoriu. Ce s'a templat de atunci cu declaratiunea ast'a? — scie Ddiu. Cea ce se scie in Usdinu inse este, cá nu se scie inca cá ce caracteru are scol'a. Apoi astu-feliu stá lucrulu si pe aiurea; cáci mai peste totu urmasera declaratiunile pentru scole confessiunale; de aci apoi se vede escriendu-se concurse pentru statiunile invetiatoresci de prin fostulu confiniu militare candu prin consiliile scolari, candu prin comitetele parochiale; si urmarea este, cá câte odata nime nu se ingrisesce de starea scoleloru, ér de alta data se apuca câte doue mósie sè grigesca copilulu, ceea ce tocmai la negrigire si mai mare duee.

Standu astu-feliu lucrulu, e de doritu, ca in prossimulu sinodu sè se puna dnii deputati a deslegá odata acésta cestiune. Rogámu deci omni deputati sinodali din pártile nostre aduca aminte de acésta cestiune insemnã sè cera in sinodu lamurire, urnandu liu carulu din petri. —

Cetatea-de-petra, aprile 1876.

Se apropia ánea cursulu scolasteculu /6, candu invetiatorii dela scolele populare au ferie de 2—3 lune. In acestu tempu de vacatiune a fost usu a se tiena in diecesea Gherlana asiá numite „cursuri seplementarie“ invetiatorii populari. Nu sciu cum va fi tempu; credu inse a fi potrivit a face o observári in asta privintia inca de pe acuma, si rogu fórte pe cei ce stau in fruntea scoleloru nostre scolastece, sè binevoiesca a se lua in consideratiune.

„Cursurile seplementarie“ au fost, sunt astu tempu póte nu vor incetá a fi la noi, dar cu scopu si folositorie, dar chiar si necesarie. Ast'a din doue puncte de vedere. Cáci peste totu invetiatorii nostri stau in privintia materiale, si asiá nu potu rocurá isvorele de lipsa pentru a tiena scolele in progresele ce se facu pe terenulu pedagogic, si apoi si altu-feliu nici nu potu avé tempu materiale a le urmari, cáci a se ingrigi, pe langa trebele scolele de castigarea traiului de tóte dilele, ca s'era de fome; de aci urma deci necesitate a li se improspetá cunosciintiele (ce in vr'unu institutu pedagogicu, cátu a alesu a-ii face cunoscuti cu progresele ce se facu pe terenulu crescerii si instructiunii. Fáci vai cáti invetiatorii mai avemu tácu, si níci pe departe preparati pentru tóte ce se cheama, si carora este deci necesitate a se torná in gamalga chiar si cele mai diu principie pedagogice-didactice. — In cursurile seplementarie sunt de mare folos la noi; apoi afora de aceea la tiena scoleloru se dá ocaziune binevenita invetiatorulu seraci — fora d'a mai face alte campaneate cu spese multe — a se succedé a se face de calificatiune, ceea ce de perca din partea competente cu atát'a lor nu mai chiar strictetia.

puru
mai r
gravi

Si aci este, unde s'observu un'a. Legea scolasteca dela Gherla impune fie-carui invetiatoriu a se supune examenului de calificatiune; dar de aceea s'observu níci nu visedia, cá in corpulu invetiatorescu s'observu mai pucinu de de ai azbuchiloru si cu tátu mai pucinu de cei cari abia au esitu de pe bancele scoleloru principali séu normali, cum li mai dicu, si prin urmare fora níci o pregatire pentru carier'a invetiatoresca du cum cere tempulu de astadi. Si totusi pe aia esci sunt implenite cu multe statiuni invetiatoresci, cum s'observu níci azbuchieri si apoi si cu a Baia-mare.

Si inca nu numai táta. Obvinu pe la noi casuri de chiar invetiatorii harnici sunt destituiti din postu si impuici prin azbuchieri. Si sè te miri din ce cauza! Ori pentru cá nu vreu sè-si imparta betulu salariu cu nemediatii loru superiori, ori pentru cá ruginitii superiori nu-ii potu suferi díl'caus'a metodei noue de instruire, ori pentru cá trebue sè se faca locu la vro rudenia flamanda de a superiorului!!! Apoi firesce, cá superiorulu s'observu preteste si informatiunile protopopesci se iau tote de bani buni la maritulu ordinariu gherlanu! Multe-su atari casuri pe la noi; mai prospetu inse este destituirea invetiatorulu din Boiu-mare si inlocuirea lui prin unu azbuchiaru din veaculu trecut. Apoi chiar acú este amenintiatu invetiatorulu din H. Lapusiu cu perderea postulu seu, pentru a face locu la unu betivu de cantoru!!

Câte rele nu se nascu apoi din asta nefericita stare, atátu pentru statulu invetiatorescu, cátu si pentru poporulu nostru celu ce prin nesciintia sa si lips'a de luminatori adeverati este espusu la multime de necasuri si despoiári din partea lipitoriloru straine ce se afla printre elu resirate!!

Si de aci forte mare nedreptate facemu poporulu, candu i strigámu cá e lenesiu, cá nu iubescu invetiatur'a, cá nu vre sè se aplece la maiestrie etc. Cum sè se desestepe poporulu si sè se intaresca materialmente, candu preotulu seu grigesce numai sè-si imple burt'a sa, cariturarii sei se lapeda de elu, ba advocatii ludespoia chiar, dandu man'a cu jidovii intru a-lu espropriá; ér scolele nu-su in man'a barbatoriloru conscii de chiamarea lor! Si intre atari imprejurári dora chiar ar fi mai bine sè se inchida atari scóle, decátu sè mai remana in mani nechiamate, prin ce poporulu mai multu si-perde placerea si increderea cátra ele si de aci cátra invetiatura. Nu-i asiá?

Am atinsu mai multu in genere acestu reu, in specialitati multe inse nu me lasu de asta-data, nu dora pentru cá asi urmá svatulu mamaligariloru nostri, cari dicu cá trebue sè fie omulu totu celu supusu, ca sè nu-si aprindia cáltii in capu; ci pentru cá speru cá venerabilele consistoriu gherlanu va luá in considerare si asta constatare generale si va cercá a se informá mai bine despre starea scoleloru de la noi, fora a dá crediementu neconditunatu informatiuniloru protopopesci.

Si in urm'a tutororu acestora vinu cu umilit'a rogare cátra ven. ordenariatu din Gherla, sè binevoiesca a despune si pentru estu tempu tiena „cursuriloru seplementarie“ la cari inse sè ordina a se infacisiá toti invetiatorii, dar cu deosebire si sub aspra pedepsa toti cei ce nu si-au castigatu cunosciintiele pedagogice-didactice in vr'unu institutu preparandiale si apoi cu acestia sè tiena si essamene, ér nedovedim-lu-se ei destulu de calificati sè-ii destitue din posturi. Numai prin o atare cura radicale potemu asteptá imbunetatarea stáarii scoleloru de pe la noi, si cam cum audu chiar din intréga diecesea. Pana nu se face ast'a inse, invetiatorii ce fecera cursurile preparandiale credu cá nu e de lipsa sè merga — casi pana acilea — mai numai ei la „cursurile

seplementarie,* pe candu cei necalificati ori mergu, ori de mergu nu sunt supusi la censura, ér dupa aceea níci nu vreu sè scie de ordinatiunile pentru essamenele de calificatiune. Sálutu din anima ordinatiunea, prin carea sè impune invetiatoriloru supunerea la essamenele de calificatiune, dar ceru sè se iée despustiuni ca cea mai sus atinsa; pana nu se face asiá ce-va, cu cunosciintiele castigatela escelintele redactoriu dela „Scol'a romana“, Vasiliu Petri, pe candu era profesorulu preparandiale in Naseudu, credu multi invetiatorii cá nu e lipsa a se mai supune la essamene si vedendu turm'a nepreceptata de azbuchieri níci n'au indemnú sè se supuna, de ora ce si asiá potu fi invetiatorii mai buni ca azbuchierii. Asiá credu si —

Eu.

Deputatú alesi la sinodulu eparchialu aradanu:

In cerculu Aradului protop. F. Ratiu preotiescu; mireni: I. P. Desseanu, si Dr. Oncu.

In cerculu Chisineului: preotiescu I. Cornea; mireni: M. B. Stanescu si Flor. Varga.

In cerculu Siriei: preotiescu G. Vasileviciu; mireni: I. Moldovanu si P. Draga.

In cerculu Radnei: preotiescu Ios. Belesiu; mireni: I. Belesiu si P. Milovanu.

In cerculu Termisiorii: preotiescu M. Dreghiciu; mireni: Dr. P. Vasiciu si G. Ardeleanu.

In cerculu V. Besiu: preotiescu F. Damsgai; mireni: V. Babas si P. Giurma.

In cerculu Chis. Ardeleanu: preotiescu G. Cratiunescu; mireni: G. Ardeleanu si D. Cadariu.

In cerculu Lipovei: preotiescu I. Tiranu; mireni: G. Fagaras si I. Tuducescu.

In cerculu Birchii: preotiescu L. Barzu; mireni: Dr. Eug. Mocioni si C. Lazaru.

In cerculu Borosiu-Ineu: preotiescu Ioanu Cornea; mireni: Iosifu Popoviciu si Emanuilu Missiciu.

In cerculu Buteni: preotiescu: Constantinu Gurbanu; mireni: Sig. Popoviciu, si Emericu B. Stanescu.

In cerculu Halmagiu: preotiescu: protopresbiterulu Ioanu Grozopopu; mireni: Sigismundu Borlea, si Teodoru Popu.

In cerculu B. Comlos: preotiescu protopresbiterulu Vincentiu Sierbanu; mireni: Georgiu Gataiantiu, si Petru Petroviciu.

In cerculu Oradiei-mari: preotiescu: Andreiu Papp, vicariulu eludid. Nic Zigre, si Nic. Diamara.

In cerculu Pestesiuului: preotiescu: Petru Suciu, asesoru si I. Popu. Mireni: Ales. Filipci.

In cerculu Tincai: preotiescu: Simeonu Bic'a protopresbiterulu Oradiei-mari; mireni: Georg. Dringa si Ios. Boto.

In cerculu Beliului: preotiescu: Iosifu Pintie, administratorulu Bica. Mireni: Vinc. Mangra si Ios. Boto.

In cerculu Beinsiului: preotiescu: Eli'a Mog'a, protopresbiterulu Bezeului; mireni: Paulu Popu si Part. Cozma.

In cerculu Vasoului: preotiescu: Vasiliu Papp, protopresbiterulu Bezeului; mireni: Paulu Fasia si Georgiu Popu.